

רב הכותל הנשכח

הרב יוסף משה שכטר, רב הכותל 1967-1976

בשנת 1939 הצליח להשיג אשרת עלייה כסטודנט באוניברסיטה העברית, עלה ארצה והחל ללמוד באוניברסיטה העברית. כעבור שנה נשא לאשה בירושלים את אסתר שאג-צוונר. אביה, הרב אברהם חיים שאג, היה ממקימי שכונת בית וגן בירושלים, וחבר הכנסת הראשונה. אחיה, דוד צוונר, היה ב'מחלקת הל"ה' שנפלו בדרכם לגוש עציון. במלחמת העצמאות הרב שכטר הצטרף לחיל המשמר בירושלים. לאחר שירת במילואים בליווי שיירות להר הצופים, עד שהרב גורן סיפחו לשירות כרב צבאי. למחיתו ניהל את 'המועצה למען השבת' במשרד הדתות. משנת 1951 ועד מותו הוא שימש רב בית הכנסת 'שירת ישראל' בירושלים.

רב הכותל הראשון לאחר 19 שנה

סמוך לסיום מלחמת ששת הימים, פנו הרבנים הראשיים הרב אונטרמן והרב נסים, יחד עם שר הדתות והפטיג, אל הרב שכטר והציעו למנותו לרב הכותל. הוא התנה את הסכמתו בקבלת סמכויות לקביעת הדפוסים וההתנהלות בכותל. הוא ביקש שהאתר יהיה פתוח לביקורים ולאירועים פרטיים וממלכתיים, לצד תפילה כהלכה למנייני התפילה הרבים. הרחבה העליונה נקבעה לשמש לטקסים רשמיים, והרחבה התחתונה למקום תפילה.

הרב שכטר מונה רשמית "רב הכותל המערבי והדרומי" ב"ח טבת תשכ"ח (ינואר 1968). הוא קבע תקנות להתנהלות האתר הקדוש. בין היתר, אסר על גורמים פרטיים למכור עליות לתורה, או לבקש תרומות ממבקרים ומתיירים. עוד נקבעו הסדרים לתרומת ספרי תורה ותשמישי קדושה באתר, הוצבו קופות צדקה שתוכנן חולק לעניים, ונוסד השיעור הקבוע בלימוד הדף היומי בכותל (שמתקיים עד ימינו). במהלכו אלו, הוא התייעץ עם הרבנים הראשיים ועם גדולי ההלכה דוגמת הרב אלישיב, הרב אויערבך והרב עובדיה יוסף. הרב שכטר קיבל בלשכתו מגוון אנשים בני עדות ודתות שונות, אירח אישי ציבור מהארץ ומהעולם והשתתף באירועים מגוונים. יכולתו ליצור קשר אישי אפשרה מציאת פתרונות יצירתיים ומתונים באתר הקדוש מכולם. כך, למשל, הוא ליווה את החפירות בכותל, בניהולו של הארכאולוג בנימין מזר, תוך שהוא מצליח לשכך את ההתנגדות לכך מצד גורמים חרדיים.

בקיץ 1968, מונה הרב גץ ז"ל לתפקיד הרב הספרדי של הכותל, במקביל לרב שכטר. בכ"ט חשוון תשל"ז (1976), בדרכו לביתו החדש ברובע היהודי לאחר שהתפלל בכותל, נפטר הרב שכטר מדום לב – והוא בן 62 בלבד. הוא זכה לשמש כרב הכותל קרוב לעשור, אך דמותו כמעט ונשכחה מדפי ההיסטוריה.

הרב שכטר מדליק נר חנוכה

בחג השבועות תשכ"ז (1967), ימים מעטים לאחר איחוד ירושלים תחת שלטון ישראלי, נפתח הכותל המערבי לציבור הרחב. המוני בית ישראל נהרו בהתרגשות לחובע היהודי ולכותל המערבי. שר הדתות והרבנים הראשיים החליטו להשיב את משרת רב הכותל, משרה שלא אוישה במשך 19 שנה. לחידוש המשרה לאחר הנתק הממושך נבחר הרב יוסף משה שכטר.

הרב י"מ שכטר נולד בשנת 1914 בעיר מישקולץ שבהונגריה, להוריו צבי ויפה. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה גויס אביו לצבא האוסטרו-הונגרי. בסיום המלחמה שב לביתו, אך הוא ואשתו נפטרו ממגפת השפעת הספרדית. יוסף משה בן הארבע, בן יחיד להוריו, נותר יתום. תחילה גידל אותו סבו, חיים שכטר, ולאחר שדודו יעקב נשא אשה הוא עבר לביתם וגדל כאחד מבניהם. הוא למד בעיר חוסט, בישיבתו של הרב יוסף צבי דושינסקי, שהסמיכו לרבנות, ובהמשך למד בגלנטא אצל הרב יהושע בוקסבוים. משם עבר לישיבת פרשבורג הנוודעת בראשות הרב עקיבא סופר שרייבר. באותה תקופה כתב בעיתונות בגרמנית ובהונגרית וכן למד לשון עברית, תנ"ך והיסטוריה יהודית. הרב שלום נח לאנדא כתב עליו "וכמעט לא מצאתי בחור כזה בדורינו, ונשותומתי על חריפותו ובקיאותו".

ביכורים: עם ילדי גן בחג השבועות (התמונות מאוסף משפחת שכטר)

בחפירות הכותל עם יגאל אלון והארכאולוג ב' מזר